

Raport z wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Strzelce Krajeńskie

Strzelce Krajeńskie 2023

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Podstawy metodologiczne	5
1.1. Delimitacja jednostek analitycznych	5
1.2. Wskaźniki zjawisk kryzysowych	8
1.3. Zasady analizy wskaźnikowej.....	11
2. Zjawiska kryzysowe w Gminie Strzelce Krajeńskie.....	13
2.1. Sfera społeczna	13
2.1.1. Bezrobocie	13
2.1.2. Ubóstwo	15
2.1.3. Dostępność.....	18
2.1.4. Przestępczość	20
2.1.5. Niski poziom kapitału społecznego	22
2.1.6. Niski poziom edukacji.....	24
2.1.7. Aktywność obywatelska	27
2.2. Sfera gospodarcza.....	28
2.3. Sfera środowiskowa.....	30
2.4. Sfera techniczna.....	32
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	34
3. Obszar zdegradowany	36
4. Obszar rewitalizacji	40
Aneks	44

Wprowadzenie

Celem niniejszego opracowania jest prezentacja przebiegu procesu wyznaczania granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Strzelce Krajeńskie. Analizy zawarte w *Raporcie* zostaną wykorzystane do przygotowania procesu rewitalizacji, którego celem będzie wyprowadzenie zdegradowanych części Gminy ze stanu kryzysowego. W jego wyniku poprawi się jakość życia mieszkańców oraz zostaną rozwinięte potencjały rozwojowe rewitalizowanych części Gminy.

Proces wyznaczania granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Strzelce Krajeńskie został przeprowadzony zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Ustawa zawiera podstawowe definicje, wskazuje kierunki diagnozy oraz określa zasady prowadzenia badań. Zgodnie z nią, obszar zdegradowany znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz występują na nim negatywne zjawiska w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Natomiast za obszar rewitalizacji uznaje całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującą się szczególną koncentracją wymienionych powyżej zjawisk, na której, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, Gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Do najważniejszych zasad procesu rewitalizacji, w tym delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, należy kompleksowość, koncentracja i partycypacja. Zasada kompleksowości rozumiana jest jako całościowe podejście zarówno do diagnozy zjawisk kryzysowych jak i działań rewitalizacyjnych. Dlatego proces delimitacji powinien obejmować wszystkie sfery życia mieszkańców. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji jest to sfera społeczna oraz gospodarcza, techniczna, środowiskowa lub przestrzenna. Zasada koncentracji stanowi, że działania rewitalizacyjne powinny być zintegrowane. Oznacza to, że proces rewitalizacji powinien być prowadzony w częściach gminy, w których dochodzi do nagromadzenia się zjawisk kryzysowych. Dzięki dążeniu do ustalenia w diagnozie takich części gminy zapewnia się koncentrację interwencji. W obszarach wiejskich oznacza to np. skupienie działań w największych sołectwach. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji ważnym aktorem rewitalizacji są jej interesariusze, szczególnie mieszkańcy. Z tego powodu ustalenia diagnozy określającej stany kryzysowe są poddawane konsultacjom społecznym, aktywnie włączającym mieszkańców i inne środowiska w podejmowanie decyzji o granicach obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Podstawy metodologiczne delimitacji na potrzeby rewitalizacji w Gminie Strzelce Krajeńskie zostały oparte o zalecenia zawarte w publikacji Ministerstwa Rozwoju i Technologii¹. Dotyczą one zasad wyznaczania obszarów analitycznych, określania wskaźników zjawisk kryzysowych,

---

¹ Delimitacja krok po kroku, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, dostęp: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/delimitacja-krok-po-kroku> [pobranie: 15.05.2023].

gromadzenia i analizy danych oraz kryteriów decyzji o ustaleniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zostały opisane szczegółowo w części metodologicznej niniejszego dokumentu.

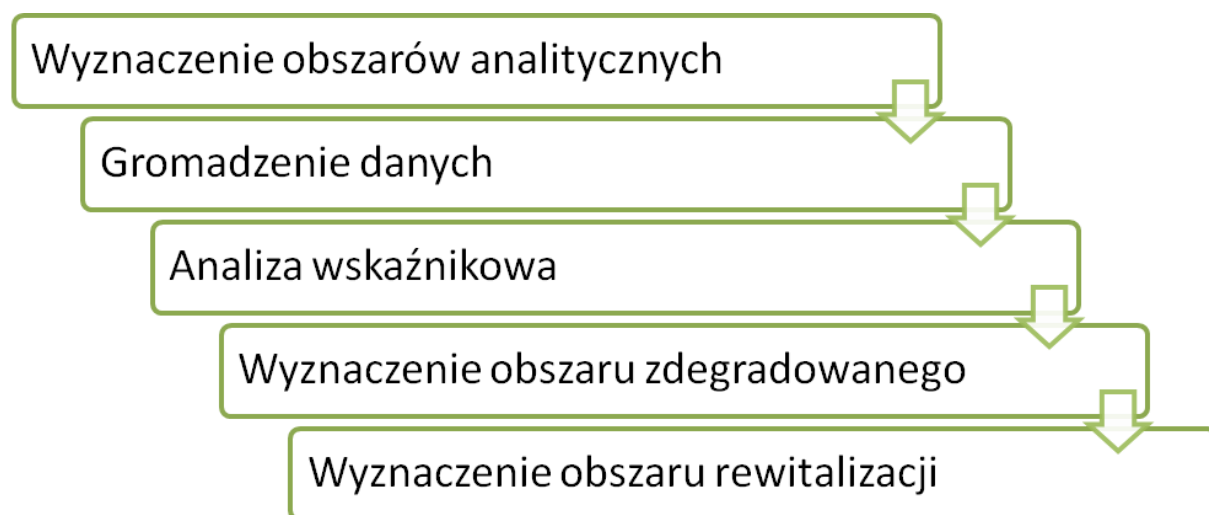
Raport składa się z trzech części. W pierwszej szczegółowo zaprezentowano sposób i przebieg diagnozy zjawisk kryzysowych w Gminie Strzelce Krajeńskie. Druga część zawiera omówienie wyników analiz wskaźnikowych. W trzeciej części przedstawiono uzasadnienie dla uznania określonych części Gminy za obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

Raport został dostosowany do użytku osób z niepełnosprawnościami (ułatwienie dostępu), zgodnie ze *Standardami dostępności dla polityki spójności 2014-2020*.

.

1. Podstawy metodologiczne

Celem przeprowadzonych badań i analiz zaprezentowanych w *Raporcie* było ustalenie, czy i w których częściach Gminy Strzelce Krajeńskie występuje koncentracja zjawisk kryzysowych. Analizie zostały poddane wskaźniki opisujące stan sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Proces wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji obejmował pięć etapów. Zostały one przedstawione na poniższym schemacie.

Schemat 1. Etapy procesu wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Część metodologiczna Raportu składa się z trzech podrozdziałów. W pierwszym zostały zaprezentowane kryteria podziału terenu Gminy Strzelce Krajeńskie na mniejsze części – obszary analityczne. W drugiej przedstawiono wskaźniki wykorzystane do opisu zjawisk kryzysowych. Trzecia zawiera objaśnienie sposobu analizy zgromadzonych danych.

1.1. Delimitacja jednostek analitycznych

W celu sprawdzenia, czy i w których częściach Gminy Strzelce Krajeńskie koncentrują się zjawiska kryzysowe, jej obszar podzielono na mniejsze części – jednostki analityczne. Wyróżnienie jednostek umożliwia analizę stanu poszczególnych zjawisk w gminie oraz porównanie ich natężenia w różnych miejscach. Dzięki temu możliwe jest wyłonienie obszarów o szczególnym nasileniu stanów kryzysowych.

Podział Gminy Strzelce Krajeńskie na jednostki analityczne przeprowadzono w oparciu o sposób użytkowania terenu, jego układ przestrzenny, podział miasta i gminy na sfery, charakter zabudowy, granice administracyjne. W trakcie wytyczania jednostek analitycznych uwzględniono takie dane jak: granice gminy, granice jednostek administracyjnych, obszar zabudowy, charakter zabudowy, użytkowanie terenu, cieki, zbiorniki wodne. Informacje te pochodziły przede wszystkim z Urzędu Miejskiego oraz Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, lokalnych bibliotek i archiwów.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, granice jednostek analitycznych poprowadzono zgodnie z granicami działek ewidencyjnych. Z zasięgu jednostek wyłączono tereny niezamieszkałe. W części miejskiej Gminy było to przede wszystkim Jezioro Klasztorne Górne, Dolne, w części wiejskiej, poza ciekami i zbiornikami wodnymi, z analiz wyłączono także pola uprawne, łąki, lasy, ogródki działkowe itp.

Do delimitacji jednostek analitycznych w części miejskiej i wiejskiej zastosowano te same kryteria oraz dane. Z uwagi na zróżnicowanie funkcjonalne i morfologiczne terenu miasta i pozostałej części Gminy, uzyskany podział przedstawia się następująco. Miasto zostało podzielone na dziewięć jednostek analitycznych (M1-M9). Ich zasięg i podstawowe cechy zostały przedstawione w tabeli 1. Uzyskany podział jest zbliżony do analiz zastosowanych do opracowania *Programu rewitalizacji Gminy Strzelce Krajeńskie na lata 2016-2023*. Dzięki temu możliwa była weryfikacja efektów przedsięwzięć realizowanych do roku 2023 i podjęcie decyzji o ewentualnym kontynuowaniu procesu rewitalizacji w podobszarach, które wykazują znaczny stopień degradacji.

Do wyróżnienia jednostek analitycznych w części wiejskiej Gminy Strzelce Krajeńskie posłużono się podziałem na jednostki pomocnicze – sołectwa. Posługiwanie się sołectwem podczas diagnozowania rozkładu zjawisk kryzysowych jest rekomendowane w opracowaniu *Delimitacja krok po kroku*, opublikowanym przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Podział ten pokrywa się z kryteriami przyjętymi do delimitacji jednostek analitycznych w Gminie. W efekcie ich zastosowania część wiejską podzielono na 23 jednostki analityczne (W1-W23), które odpowiadają sołectwom. Z ich granic wyłączono tereny niezamieszkałe: pola uprawne, łąki, lasy, ciek i zbiorniki wodne. Obszary analityczne w części wiejskiej gminy zostały wytyczone wzdłuż granic działek ewidencyjnych. W 15 przypadkach granice sołectwa obejmują jedną wieś. W skład 8 sołectw wchodzi więcej niż jedna wieś lub przysiółek. W związku z wyłączeniem z zasięgu jednostek analitycznych obszarów niezamieszkałych, jednostki te nie mają wspólnych granic. Jednak z uwagi na liczne powiązania funkcjonalne oraz małą liczbę ludności (najmniejsza wieś – Tuczenko – liczy 9 mieszkańców) w analizie rozpatrywane są łącznie. Opis jednostek analitycznych w Gminy Strzelce Krajeńskie wyróżnionych na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji znajduje się w tabeli 1.

Tabela 1. Zasięg, ludność i wielkość obszarów analitycznych

Nr obszaru	Granice obszarów analitycznych	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
M1	Adama Asnyka, Cmentarna, Cypriana K. Norwida, Janusza Korczaka, Janusza Kusocińskiego, Sportowa, Wyzwolenia, Zbigniewa Herberta	1199	56,0178
M2	Bolesława Prusa, Czarna Dróżka, Elizy Orzeszkowej, Juliusza Słowackiego, Mikołaja Kopernika	1159	12,5082
M3	Drzymały, Tadeusza Kościuszki	881	8,9032
M4	Akacyjowa, Al. Piastów, Gorzowska, Jedności	893	83,4951

	Robotniczej, Klonowa, Kolejowa, Kwiatowa, Łąkowa, Nowa, Ogrodowa, Polna, Przemysłowa, Stanisława Moniuszki, Wodociągowa		
M5	Forteczna-Północna, Forteczna-Zachodnia, Nowa Brama, Okrężna, Północna, Strzelecka, Zachodnia	986	14,758
M6	Adama Mickiewicza, Bolesława Chrobrego, Henryka Sienkiewicza, Katedralna	936	7,7893
M7	Brygady Saperów, Cicha, Forteczna-Południowa, Krótka, Ks. Jerzego Popiełuszki, Ludowa, Południowa, Rynek, Targowa	1040	13,0334
M8	Al. Wolności, Brzozowa, Dworcowa	1004	48,2629
M9	11 Listopada, Dębowa, Działkowców, Gdańska, Grodziska, Gwiazdzista, Jana III Sobieskiego, Jesionowa, Jeziorna, Józefa Piłsudskiego, Kalinowa, Kasztanowa, Kazimierza Wielkiego, Królowej Jadwigi, Ks. Stefana Wyszyńskiego, Księżycowa, Lipowa, Marii Konopnickiej, Lawendowa, Mieszka I, Miętowa, Orzechowa, P.C.K., Planetarna, Podwale, Pogodna, Poznańska, Przemysława II, Słoneczna, Strumykowa, Tęczowa, Władysława Jagiełły, Władysława Łokietka, Wojska Polskiego, Zielona, Zygmunta Starego	1263	87,7129
W1	Bronowice	389	61,4397
W2	Buszów, Buszewko	285	42,4679
W3	Bobrówko	776	78,2556
W4	Brzoza	461	52,5967
W5	Danków	110	32,7072
W6	Gardzko, Golczewice	456	86,3384
W7	Gilów	194	20,8352
W8	Licheń, Długie	413	42,0679
W9	Lipie Góry	389	106,3693
W10	Lubicz	291	56,1205
W11	Machary	78	17,3823
W12	Ogardy	402	45,3797
W13	Piastowo, Chwykowo, Ciecierzyn	115	8,77
W14	Pielice	121	39,2859
W15	Przyłęg, Pieńkowice	160	25,8661
W16	Sławno	197	16,684
W17	Sidlów	187	21,6602
W18	Sokółsko	167	19,1684

W19	Strzelce Klasztorne, Czyżewo, Małe Osiedle	265	13,2493
W20	Tuczno, Tuczenko	555	58,0671
W21	Wełmin	144	25,8384
W22	Wielisławice, Wilanów, Puszczykowo	359	23,3982
W23	Żabicko, Śródlesie	125	12,9553
RAZEM		16000	1239,384
Powierzchnia gminy Strzelce Krajeńskie			31860

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Strzelcach Krajeńskich.

W efekcie zastosowanych kryteriów podziału Gminy Strzelce Krajeńskie uzyskano łącznie 32 jednostki analityczne. Jednostki zlokalizowane w części wiejskiej i miejskiej Gminy różnią się ze względu na liczbę mieszkańców. Porównywalność wyróżnionych obszarów zapewnia przyjęty sposób analizy wskaźnikowej, który został zaprezentowany w podrozdziale 1.3. niniejszego opracowania.

1.2. Wskaźniki zjawisk kryzysowych

W celu określenia stanu zjawisk kryzysowych w Gminie Strzelce Krajeńskie przeprowadzono analizę wskaźnikową. Do diagnozy wykorzystano dane zastane gromadzone przez lokalne instytucje (Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy i in.). Odzwierciedlają one aktualny stan zjawisk zgodnie z zasadami gromadzenia danych przez odpowiednie instytucje.

Zastosowane wskaźniki zostały wybrane w oparciu o definicję obszaru zdegradowanego zawartą w ustawie o rewitalizacji. Zgodnie z nią *obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:*

1) *gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub*

2) *środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub*

3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zestawienie wskaźników wykorzystanych do analizy znajduje się w tabeli 2. Zwiera ona definicje wskaźników, źródło danych, okres, którego dotyczą oraz wpływ wskaźników na stan zjawisk w badanych sferach. Ostatnia wymienionych charakterystyk dzieli wskaźniki na stymulanty – korzystnie oddziałujące na rozwój społeczności (np. liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców) oraz destymulanty – wpływające na niego negatywnie (np. liczba przestępstw na 100 mieszkańców).

Dane niezbędne do analizy wskaźnikowej zostały zgromadzone przez Urząd Miejski wiosną 2023 r. Obrazowały stan Gminy w 2022 r.

Tabela 2. Zestawienie wskaźników zjawisk kryzysowych

Zjawiska kryzysowe	Wskaźniki	Źródło danych	Data	Charakter danych
Sfera społeczna				
Bezrobocie	Udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców	PUP	31.12.2022	Destymulanta
	Udział osób długotrwale bezrobotnych wśród wszystkich osób bezrobotnych	PUP	31.12.2022	Destymulanta
Ubóstwo	Liczba osób, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.) były uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej i otrzymały je na 100 mieszkańców	MOPS	2022	Destymulanta
	Liczba dzieci objętych pomocą finansową – stypendium szkolne – na 100 mieszkańców	MOPS	2022	Destymulanta

	Liczba dzieci objętych dożywianiem w szkołach na 100 mieszkańców	MOPS	2022	Destymulanta
Przestępczość	Liczba stwierdzonych przestępstw na 100 mieszkańców	Powiatowa Komenda Policji	2022	Destymulanta
	Liczba stwierdzonych wykroczeń na 100 mieszkańców	Powiatowa Komenda Policji	2022	Destymulanta
Kapitał społeczny	Liczba prowadzonych niebieskich kart na 1000 mieszkańców	MOPS	2022	Destymulanta
Dostępność	Udział osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej, mężczyźni 65 lat i więcej)	UM	2022	Destymulanta
Poziom edukacji	Średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty z j. polskiego, j. obcego, matematyki	Szkoły	2022	Stymulanta
Sfera gospodarcza				
Niski stopień aktywności gospodarczej	Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 100 mieszkańców	UM	2022	Stymulanta
Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą dłużej niż trzy lata na 100 mieszkańców	UM	2022	Stymulanta
Sfera środowiskowa				
Obecność substancji zagrażających życiu i zdrowiu ludzi lub stanowi środowiska	Udział budynków pokrytych eternitem	UM	2022	Destymulanta
	Udział budynków nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej	UM	2022	Destymulanta
Sfera przestrzenno-funkcjonalna				
Brak dostępu do podstawowych usług	Liczba placówek opieki zdrowotnej na 100 mieszkańców	UM	2022	Stymulanta
	Liczba przychodni lekarskich na 100 mieszkańców	UM	2022	Stymulanta
Sfera techniczna				
Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych	Udział (%) lokali socjalnych i komunalnych bez instalacji sanitarnej (bez łazienki lub wc) wśród wszystkich lokali socjalnych i komunalnych	UM	2022	Destymulanta
	Udział (%) lokali socjalnych i komunalnych ogrzewanych indywidualnie (własne piece) wśród	UM	2022	Destymulanta

	wszystkich lokali socjalnych i komunalnych			
--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne.

1.3. Zasady analizy wskaźnikowej

Analiza wskaźnikowa została przeprowadzona w oparciu o ministerialną publikację *Delimitacja krok po kroku*. Jednym z założeń wybranego sposobu analizy jest przekształcenie danych w sposób umożliwiający ich porównanie. Potrzeba ta wynika z różnic pomiędzy zastosowanymi danymi. (1) Zgromadzone dane opisują obserwowane zjawiska za pomocą różnych skal, min. procentowej (np. wyniki z egzaminów ósmoklasisty) i liczbowej (np. liczba bezrobotnych). (2) Przyjmują zróżnicowane wartości: niskie (np. liczba przychodni zdrowia) i wysokie (np. wyniki egzaminów ósmoklasisty). (3) Wykazują także odmienny wpływa na stan zjawisk. Są wśród ni tzw. stymulanty, w przypadku których wzrost wartości oznacza pozytywny wpływ (np. liczba osób prowadzących działalność gospodarczą) oraz destymulanty, w przypadku których wzrost oznacza pogarszanie się stanu (np. liczba osób bezrobotnych). (4) obrazują stan zjawisk w gminie za pomocą różnej liczby wskaźników (np. poziom edukacji 3 wskaźniki, poziom kapitału społecznego 1 wskaźnik). Dzięki wykorzystaniu odpowiednich analiz statystycznych, zaproponowanych w przywołanej powyżej publikacji, zróżnicowane dane dotyczące zjawisk obserwowanych w Gminie Strzelce Krajeńskie przekształcono w sposób umożliwiający ich porównywanie i określenie obszarów, których kumulują się zjawiska kryzysowe. Poniżej przedstawiono przebieg analizy.

KROK 1

Agregowanie danych

Zgromadzone dane dotyczyły poszczególnych zjawisk w odniesieniu do ulic, wsi i in., w których zostały odnotowane. Z tego powodu połączono je zgodnie z zasięgiem jednostek analitycznych przedstawionym w tabeli 1.

KROK 2

Ustalenie wartości wskaźników

Następnie przekształcono wartości bezwzględne w wartości względne zgodnie z definicją poszczególnych wskaźników przedstawioną w tabeli 2. Np. określono udział budynków mieszkalnych pokrytych eternitem wśród wszystkich budynków mieszkalnych w poszczególnych jednostkach analitycznych, określono ile przychodni lekarskich przypada na 100 mieszkańców w poszczególnych obszarach analitycznych itd.

KROK 3

Ustalenie wartości znormalizowanej wskaźników

W dalszej kolejności, w odniesieniu do średniej arytmetycznej, z uwzględnieniem odchylenia standardowego, określono wartość znormalizowaną, umożliwiającą porównywanie wartości wskaźników o różnych skalach i natężeniu. W tym celu wykorzystano odpowiednie wzory (1 i 2). Im wyższy wynik, tym gorszy stan analizowanego wskaźnika.

Wzór 1:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}$$

lub

wzór 2:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} (-1) \text{ w przypadku stymulanty}$$

t_{ij} - wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki analitycznej i

x_{ji} - wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i

$\bar{x}_j$ - średnia arytmetyczna wskaźnika j

s_j - odchylenie standardowe wskaźnika j

(-1) - współczynnik korygujący w przypadku stymulanty

KROK 4

Ustalenie wartości sumarycznych

Na końcu, dla kategorii zjawisk społecznych reprezentowanych przez więcej niż jeden wskaźnik oraz dla analizowanych sfer opisanych za pomocą wielu wskaźników obliczono wartość sumaryczną, która umożliwia ustalenie jednostek analitycznych o najsilniejszym natężeniu zjawisk kryzysowych (wzór 3). W przypadku sfery społecznej posłużono się średnią wartością dla każdej z jednostek analitycznych (wzór 4).

Wzór 3:

$$P_{ij} = \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

lub

wzór 4:

$$P_{ij} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

P_{ij} - Syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

t_{ij} - wartość wskaźnika znormalizowanego j dla jednostki analitycznej i

n - liczba wskaźników

2. Zjawiska kryzysowe w Gminie Strzelce Krajeńskie

Ważną zasadą rewitalizacji jest kompleksowość. Oznacza ona konieczność obejmowania całości życia mieszkańców zarówno diagnozą jak i działaniami. Dlatego też diagnoza zjawisk kryzysowych w Gminie Strzelce Krajeńskie obejmowała sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną.

2.1. *Sfera społeczna*

W trakcie diagnozy w sferze społecznej obserwacją objęto szczególnie bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, liczbę mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, poziom edukacji, kapitał społeczny, a także poziom uczestnictwa w życiu publicznym. Prezentacja każdej z wymienionych kategorii zjawisk kryzysowych rozpoczyna się od przedstawienia wskaźników wykorzystanych do jej opisu. Zawiera przede wszystkim wyniki analizy wskaźnikowej, ze szczególnym uwzględnieniem części Gminy, w których zdiagnozowano wysokie natężenie niepożądanych zjawisk.

2.1.1. **Bezrobocie**

Stan bezrobocia w Gminie Strzelce Krajeńskie określono za pomocą dwóch wskaźników: liczby osób bezrobotnych na 100 mieszkańców oraz udziału osób długotrwale bezrobotnych wśród wszystkich bezrobotnych. Wyniki analizy wskaźnikowej dotyczącej bezrobocia zostały przedstawione w tabeli 3. Kolorem zielonym zaznaczono wartości sumaryczne, które niekorzystnie odchylają się od średniej dla Gminy.

Wskaźniki bezrobocia łącznie przyjmują wartość wskazującą na występowanie stanów negatywnych jedynie w części wiejskiej Gminy. Odnotowano je w następujących jednostkach analitycznych: W1, W3, W5, W7, W10, W11, W13, W14, W15, W17, W18, W20, W23. Najwyższą wartość sumaryczną odnotowano w sołectwie Machary (W11), Piastowo (W13), Pielice (W14) oraz Przyłęg (W15). We wszystkich wymienionych jednostkach analitycznych wartości znormalizowane wskaźników są dodatnie, co oznacza, że negatywnie odchylają się od średniej dla Gminy. W sołectwie Machary szczególnie wysoką wartość przyjmuje liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców, w pozostałych z wymienionych sołectw wskaźnik o najwyższej wartości dot. bezrobocia długotrwałego.

Analizując wyniki analizy wskaźnikowej warto wziąć pod uwagę liczbę mieszkańców wyróżnionych jednostek analitycznych. We wszystkich sołectwach, w których zaobserwowano kryzys związany z bezrobociem, liczba ludności jest stosunkowo niska. Najwyższą wartość sumaryczną wskaźników odnotowano w najmniejszym pod względem ludności sołectwie – w Macharach. W czasie diagnozy mieszkało tam 9 osób bezrobotnych, w tym 4 długotrwale bezrobotne. W sołectwie Piastowo mieszkało 115 osób (6 osób bezrobotnych, w tym 5 długotrwale), w Pielicach 121 osób (6 osób bezrobotnych, w tym 3 długotrwale), w Przyłęgu 16 osób (8 osób bezrobotnych, w tym 4 długotrwale). W tym samym czasie, w największym sołectwie w Gminie, w Bobrówku (776 mieszkańców), w

którym wskaźniki bezrobocia także przyjmują negatywne wartości, odnotowano 23 osoby bezrobotne, w tym 14 długotrwale.

Tabela 3. Wartości wskaźników bezrobocia

Nr obszaru	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Wartość znormalizowana	Udział osób długotrwale bezrobotnych wśród wszystkich bezrobotnych	Wartość znormalizowana	Wartość sumaryczna
M1	1,58	-0,91	47,37	0,41	-0,49
M2	2,59	-0,40	40,00	-0,13	-0,52
M3	1,14	-1,13	40,00	-0,13	-1,26
M4	2,80	-0,29	32,00	-0,71	-1,00
M5	3,85	0,25	36,84	-0,36	-0,11
M6	2,67	-0,35	36,00	-0,42	-0,77
M7	2,31	-0,54	37,50	-0,31	-0,85
M8	2,29	-0,55	47,83	0,45	-0,10
M9	1,50	-0,95	36,84	-0,36	-1,31
W1	2,06	-0,67	62,50	1,53	0,86
W2	2,46	-0,46	42,86	0,08	-0,38
W3	2,96	-0,21	60,87	1,41	1,20
W4	4,56	0,60	33,33	-0,62	-0,01
W5	3,64	0,14	50,00	0,61	0,74
W6	1,97	-0,71	33,33	-0,62	-1,32
W7	4,12	0,38	37,50	-0,31	0,07
W8	3,87	0,26	12,50	-2,15	-1,89
W9	1,03	-1,19	50,00	0,61	-0,58
W10	4,12	0,38	50,00	0,61	0,99
W11	11,54	4,15	44,44	0,20	4,35
W12	3,23	-0,07	23,08	-1,37	-1,44
W13	5,22	0,94	83,33	3,06	3,99
W14	4,96	0,81	50,00	0,61	1,41
W15	5,00	0,83	50,00	0,61	1,44
W16	3,55	0,09	28,57	-0,97	-0,87
W17	5,88	1,28	36,36	-0,39	0,88
W18	2,40	-0,49	50,00	0,61	0,11
W19	1,13	-1,14	33,33	-0,62	-1,75
W20	2,88	-0,25	50,00	0,61	0,36
W21	2,08	-0,65	33,33	-0,62	-1,27
W22	3,62	0,13	15,38	-1,93	-1,81
W23	4,80	0,73	50,00	0,61	1,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP.

2.1.2. Ubóstwo

Diagnoza ubóstwa w Gminie Strzelce Krajeńskie została przeprowadzona w oparciu o trzy wskaźniki. Po pierwsze, była to liczba osób, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.) były uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej i je otrzymały na 100 mieszkańców; po drugie, liczba dzieci objętych pomocą finansową – stypendium szkolne na 100 mieszkańców; po trzecie, liczba dzieci objętych dożywianiem w szkole na 100 mieszkańców. Wyniki analizy wskaźnikowej dot. ubóstwa znajdują się w tabeli 4. Zielonym kolorem zostały zaznaczone wartości, które negatywnie odchylają się średniej dla Gminy.

Najwyższe wartości, wskazujące na występowanie niekorzystnych stanów w zakresie ubóstwa odnotowano w 4 jednostkach analitycznych w części miejskiej Gminy (M4, M5, M7, M8) oraz w 9 w części wiejskiej (W7, W8, W10, W14, W17, W18, W19, W20, W23).

Najwyższą wartość sumaryczną wskaźników ubóstwa przejawiają następujące sołectwa: Gilów (W7), Lubicz (W10), Sokółsko (W18). We wszystkich trzech sołectwach wartość znormalizowana wszystkich wskaźników jest dodatnia, to znaczy, że negatywnie odchyła się od średniej dla Gminy. W Gilowie najwyższą wartość przyjął wskaźnik oznaczający liczbę osób otrzymujących świadczenia pieniężne z pomocy społecznej na 100 mieszkańców, w Lubiczu było najwięcej dzieci otrzymujących stypendium szkolne na 100 mieszkańców, w Sokółsku dzieci objętych dożywianiem w szkole na 100 mieszkańców. Warto zwrócić uwagę, że najwyższą łączną wartość wskaźniki ubóstwa przyjmują w największych z sołectw, w których odnotowano zjawiska kryzysowe w sferze ubóstwa: Gilowie (194 mieszkańców, wartość sumaryczna 8,47) oraz Lubiczu (291 mieszkańców, wartość sumaryczna 5,41).

Tabela 4. Wartości wskaźników ubóstwa

Nr obszaru	Liczba osób, które są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej i otrzymują je na 100 mieszkańców		Liczba dzieci objętych pomocą finansową - stypendium szkolne na 100 mieszkańców		Liczba dzieci objętych dożywianiem w szkole na 100 mieszkańców		Wartość syntetyczna
	Wartość	znormalizowana	Wartość	znormalizowana	Wartość	znormalizowana	
M1	2,17	-0,94	0,25	-0,44	0,17	-1,01	-2,39
M2	3,97	-0,51	0,60	0,08	1,12	-0,19	-0,63
M3	3,41	-0,64	0,00	-0,81	1,14	-0,18	-1,63
M4	6,94	0,21	1,12	0,83	1,34	0,00	1,04
M5	8,82	0,67	0,61	0,08	1,93	0,49	1,24
M6	6,30	0,06	0,43	-0,18	1,18	-0,15	-0,27
M7	6,83	0,18	1,15	0,88	2,60	1,06	2,13
M8	4,88	-0,29	0,90	0,51	2,19	0,72	0,93
M9	1,66	-1,07	0,16	-0,58	0,71	-0,54	-2,18
W1	4,11	-0,47	1,03	0,70	1,03	-0,27	-0,05
W2	1,05	-1,21	0,00	-0,81	0,00	-1,15	-3,17
W3	4,64	-0,35	0,26	-0,43	1,29	-0,05	-0,83
W4	6,29	0,05	0,00	-0,81	1,08	-0,23	-0,98
W5	2,73	-0,81	0,00	-0,81	0,00	-1,15	-2,77
W6	2,19	-0,94	0,00	-0,81	1,10	-0,21	-1,96
W7	20,10	3,39	2,06	2,21	4,64	2,80	8,41
W8	7,75	0,41	0,00	-0,81	1,94	0,50	0,10
W9	1,03	-1,22	0,00	-0,81	0,26	-0,93	-2,96
W10	11,34	1,27	2,41	2,72	3,09	1,49	5,47

W11	14,10	1,94	0,00	-0,81	0,00	-1,15	-0,01
W12	7,46	0,34	0,00	-0,81	0,00	-1,15	-1,62
W13	6,96	0,21	0,00	-0,81	0,00	-1,15	-1,74
W14	5,79	-0,07	0,83	0,40	2,48	0,96	1,30
W15	4,38	-0,41	0,00	-0,81	1,25	-0,08	-1,30
W16	1,02	-1,22	0,00	-0,81	0,00	-1,15	-3,18
W17	11,76	1,38	0,00	-0,81	2,14	0,67	1,24
W18	10,18	0,99	1,20	0,95	3,59	1,91	3,85
W19	5,28	-0,19	1,51	1,40	0,75	-0,51	0,71
W20	7,93	0,45	1,26	1,04	2,88	1,31	2,79
W21	5,56	-0,12	0,00	-0,81	0,00	-1,15	-2,08
W22	5,29	-0,19	0,28	-0,40	1,67	0,27	-0,31
W23	2,40	-0,89	1,60	1,54	1,60	0,21	0,86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Strzelcach Krajeńskich.

2.1.3. Dostępność

W przeprowadzonej diagnozie, za przejaw znacznych potrzeb w zakresie dostępności przyjęto udział kobiet w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyzn w wieku 65 lat i więcej wśród wszystkich mieszkańców. Uznano, że ze względu na pogarszający się stan zdrowia seniorów oraz wzrastający wraz z wiekiem udział osób z niepełnosprawnościami, rosną szczególnie potrzeby badanej kategorii wiekowej. Wyniki analizy wskaźników w zakresie dostępności znajdują się w tabeli 5. Kolorem zielonym oznaczono wartości, które negatywnie odchylają się od średniej dla Gminy.

Znaczny udział seniorów stwierdzono w 8 jednostkach analitycznych w mieście (M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8) oraz 9 na wsi (W3, W4, W11, W14, W18, W19, W20, W21, W23). Najwyższe wartości wskaźnika zaobserwowano w dwóch jednostkach analitycznych znajdujących się w obrębie miasta (M3: ulice Drzymały, Tadeusza Kościuszki oraz M4: ulice Akacyjowa, Al. Piastów, Gorzowska, Jedności Robotniczej, Klonowa, Kolejowa, Kwiatowa, Łąkowa, Nowa, Ogrodowa, Polna, Przemysłowa, Stanisława Moniuszki, Wodociągowa) i w sołectwie Wełmin (W21).

Ważny wniosek płynący z analizy stanu demograficznego Gminy Strzelce Krajeńskie dotyczy różnic między częścią miejską i wiejską. Procesy starzenia się badanej społeczności w większym stopniu dotyczą miasta. Przejawiają się w znacznie większym udziale ludności w wieku senioralnym zamieszkującej miejskie obszary Gminy.

Tabela 5. Wartości wskaźników dostępności

Nr obszaru	Udział kobiet w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyzn w wieku 65 lat i więcej wśród wszystkich mieszkańców	Wartość znormalizowana
M1	23,69	0,27
M2	29,77	1,47
M3	34,96	2,49
M4	28,56	1,23
M5	24,24	0,38
M6	26,92	0,91
M7	23,75	0,28
M8	24,50	0,43
M9	16,79	-1,09
W1	19,28	-0,60
W2	20,00	-0,46
W3	25,26	0,58
W4	22,34	0,00
W5	20,00	-0,46
W6	13,60	-1,72
W7	10,82	-2,27
W8	15,98	-1,25
W9	21,08	-0,25
W10	20,96	-0,27
W11	23,08	0,15
W12	17,91	-0,87
W13	20,87	-0,29
W14	23,14	0,16
W15	18,13	-0,83
W16	21,83	-0,10
W17	15,51	-1,35
W18	23,95	0,32
W19	26,04	0,73
W20	23,06	0,14
W21	30,56	1,62
W22	20,89	-0,28
W23	27,20	0,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Strzelcach Krajeńskich.

2.1.4. Przestępczość

Podczas diagnozy poszczególne części Gminy porównano pod względem natężenia przestępczości za pomocą dwóch wskaźników: (1) liczby przestępstw na 100 mieszkańców oraz liczby wykroczeń na 100 mieszkańców. Wartości wskaźników oraz ich wartość łączna zostały przedstawione w tabeli 6. Kolorem zielonym oznaczono wyniki wskazujące na negatywne natężenie przestępczości.

Analiza wskaźnikowa wykazała znaczne natężenie przestępczości w części miejskiej Gminy. Negatywne stany odnotowano w 7 miejskich jednostkach analitycznych (M1, M4, M5, M6, M7, M8, M9) oraz 6 wiejskich (W3, W5, W8, W11, W15, W23). Trzy jednostki analityczne o największym natężeniu przestępczości znajdują się w mieście. Jest to obszar M4 (Akacyjowa, Al. Piastów, Gorzowska, Jedności Robotniczej, Klonowa, Kolejowa, Kwiatowa, Łąkowa, Nowa, Ogródowa, Polna, Przemysłowa, Stanisława Moniuszki, Wodociągowa), M5 (Forteczna-Północna, Forteczna-Zachodnia, Nowa Brama, Okrężna, Północna, Strzelecka, Zachodnia) i M6 (Adama Mickiewicza, Bolesława Chrobrego, Henryka Sienkiewicza, Katedralna). W jednostkach M3 i M6 negatywne wartości przyjmowały oba analizowane wskaźniki. W części M5 jedynie liczba wykroczeń na 100 mieszkańców przekraczała średnią gminną. Jednak uzyskana wartość była najwyższa w całej Gminie.

Tabela 6. Wartość wskaźników przestępczości

Nr obszaru	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Wartość znormalizowana	Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców	Wartość znormalizowana	Wartość syntetyczna
M1	0,58	0,31	4,09	1,28	1,59
M2	0,60	0,35	0,52	-0,50	-0,14
M3	0,11	-0,70	0,57	-0,47	-1,17
M4	1,34	1,95	3,70	1,09	3,03
M5	0,41	-0,07	8,72	3,59	3,51
M6	1,07	1,35	6,62	2,54	3,90
M7	0,29	-0,33	2,98	0,73	0,40
M8	0,30	-0,30	2,29	0,39	0,08
M9	0,55	0,25	1,58	0,03	0,28
W1	0,00	-0,95	1,54	0,01	-0,93
W2	0,00	-0,95	0,70	-0,40	-1,35
W3	0,77	0,72	0,77	-0,37	0,35
W4	0,00	-0,95	0,43	-0,54	-1,49
W5	0,91	1,01	0,00	-0,75	0,26
W6	0,44	0,00	0,22	-0,64	-0,65
W7	0,00	-0,95	0,00	-0,75	-1,70
W8	1,45	2,18	0,48	-0,51	1,67
W9	0,00	-0,95	0,26	-0,63	-1,57
W10	0,00	-0,95	0,00	-0,75	-1,70
W11	1,28	1,81	2,56	0,52	2,34
W12	0,25	-0,41	0,00	-0,75	-1,17
W13	0,00	-0,95	2,61	0,54	-0,40
W14	0,00	-0,95	0,83	-0,34	-1,29
W15	1,25	1,75	3,13	0,80	2,55
W16	0,51	0,15	0,00	-0,75	-0,61
W17	0,00	-0,95	1,07	-0,22	-1,17
W18	0,60	0,34	0,60	-0,46	-0,11
W19	0,00	-0,95	0,00	-0,75	-1,70
W20	0,00	-0,95	0,54	-0,48	-1,43
W21	0,00	-0,95	0,00	-0,75	-1,70
W22	0,56	0,25	0,84	-0,34	-0,09
W23	0,80	0,78	0,80	-0,36	0,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Strzelcach Krajeńskich.

2.1.5. Niski poziom kapitału społecznego

Za wskaźnik niskiego poziomu kapitału społecznego uznano w diagnozie liczbę niebieskich kart na 100 mieszkańców. Niebieskie karty są narzędziem przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przemoc, jako wskaźnik niskiego poziomu kapitału społecznego we wszystkich jego wymiarach (normy, zaufanie i relacje)², jest stosowana w badaniach naukowych³. Oznacza łamanie norm, które podważa zaufanie osobiste (do konkretnych ludzi, np. męża, żony, rodziców) oraz instytucjonalne (np. do instytucji wsparcia społecznego). Wyniki analiz wskaźnikowych dotyczących niskiego poziomu kapitału społecznego zostały zawarte w tabeli 7. Na zielono zaznaczono wartości niekorzystnie odchylające się od średniej gminnej.

Liczba niebieskich kart na 100 mieszkańców przyjmuje negatywne wartości względem średniej dla Gminy w dwóch jednostkach analitycznych położonych w mieście (M5, M7) oraz 7 sołectwach (W7, W9, W11, W13, W17, W20). Największe natężenie wskaźnika zaobserwowano w części wiejskiej Gminy, w sołectwach: Bronowice (W1), Gilów (W7), Sidłów (W17). W mieście wartości wskaźnika negatywnie odchylają się od średniej znacznie rzadziej i w niewielkim stopniu.

---

² Piotr Sztompka, Kapitał społeczny. Teoria przestrzeni międzyludzkiej, Wydawnictwo Znak, Kraków 2020.

³ Ludovico Alcorta, Jeroen Smits, Haley J. Swedlund, Eelke de Jong, The 'Dark Side' of Social Capital: A Cross-National Examination of the Relationship Between Social Capital and Violence in Africa, Social Indicators Research (2020) 149:445–465.

Tabela 7. Wartość wskaźnika kapitału społecznego

Nr obszaru	Liczba niebieskich kart na 100 mieszkańców	Wartość znormalizowana
M1	0,25	-0,32
M2	0,26	-0,31
M3	0,23	-0,35
M4	0,22	-0,36
M5	0,61	0,22
M6	0,11	-0,53
M7	0,58	0,17
M8	0,40	-0,10
M9	0,24	-0,34
W1	1,80	1,99
W2	0,00	-0,69
W3	0,26	-0,31
W4	0,43	-0,04
W5	0,00	-0,69
W6	0,00	-0,69
W7	2,06	2,38
W8	0,00	-0,69
W9	0,51	0,07
W10	0,34	-0,18
W11	2,56	3,13
W12	0,25	-0,32
W13	0,87	0,60
W14	0,00	-0,69
W15	0,00	-0,69
W16	0,00	-0,69
W17	1,60	1,70
W18	0,00	-0,69
W19	0,00	-0,69
W20	1,26	1,19
W21	0,00	-0,69
W22	0,00	-0,69
W23	0,00	-0,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelcach Krajeńskich.

2.1.6. Niski poziom edukacji

Przejawem poziomu edukacji są wyniki egzaminu ósmoklasisty. Podczas diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Strzelce Krajeńskie przeanalizowano wyniki egzaminów z języka polskiego, matematyki i języka obcego. Dla porównania poziomu edukacji w różnych obszarach analitycznych obliczono wartość sumaryczną zastosowanych wskaźników. Wyniki analiz statystycznych znajdują się w tabeli 8. Wartości negatywnie odchylające się od średniej gminnej oznaczono kolorem zielonym. Dla 4 jednostek analitycznych nie określono poziomu wyników ósmoklasisty. Przyczyną był brak ósmoklasistów w okresie poddanym diagnozie.

Zgodnie z przyjętym sposobem analiz, niski poziom edukacji odnotowano w dwóch jednostkach analitycznych w mieście (W5, W6) oraz 13 (ponad połowa) sołectwach (W3, W4, W6, W7, W8, W9, W10, W11, W13, W15, W20, W21, W23). Wskaźniki poziomu edukacji przyjmują najwyższe wartości w części wiejskiej Gminy. Analiza wskaźnikowa wykazała największe natężenie sytuacji kryzysowej w sołectwach Przyłęg (W15) i Piastowo (W13) oraz Lubicz (W10) i Machary (W11). W dalszej kolejności był obszar miejski M5 (ulice Forteczna-Północna, Forteczna-Zachodnia, Nowa Brama, Okrężna, Północna, Strzelecka, Zachodnia) oraz sołectwo Wełmin (W 21).

Uwagę zwraca to, że w 2022 r. w egzaminach ósmoklasisty udział wzięło 3 uczniów z Lubicza i po jednym z pozostałych z wymienionych sołectw. W jednostce M5 było to 20 osób. Biorąc pod uwagę wyniki analizy pogłębionej należy uznać, że w porównaniu z częścią wiejską Gminy większe natężenie sytuacji kryzysowej w omawianym aspekcie występuje we wskazanym obszarze miejskim.

Tabela 8. Wartości wskaźników poziomu edukacji

Nr obszaru	J. polski	Wartość znormalizowana	Matematyka	Wartość znormalizowana	J. obcy	Wartość znormalizowana	Wartość sumaryczna
M1	64%	-0,43	44%	0,03	64%	-0,78	-1,17
M2	56%	0,09	42%	0,15	58%	-0,43	-0,19
M3	59%	-0,11	42%	0,15	52%	-0,08	-0,04
M4	61%	-0,24	44%	0,03	58%	-0,43	-0,63
M5	44%	0,89	38%	0,39	41%	0,55	1,84
M6	50%	0,47	38%	0,39	47%	0,21	1,07
M7	57%	0,02	47%	-0,15	60%	-0,54	-0,67
M8	63%	-0,39	62%	-1,05	64%	-0,78	-2,22
M9	71%	-0,90	57%	-0,75	77%	-1,53	-3,17
W1	66%	-0,56	64%	-1,17	54%	-0,20	-1,92
W2	63%	-0,37	57%	-0,75	55%	-0,26	-1,37
W3	61%	-0,24	42%	0,15	43%	0,44	0,36
W4	46%	0,73	41%	0,21	59%	-0,49	0,46
W5	60%	-0,17	40%	0,27	55%	-0,26	-0,15
W6	53%	0,28	45%	-0,03	50%	0,03	0,29
W7	55%	0,15	47%	-0,15	29%	1,25	1,25
W8	31%	1,70	47%	-0,15	59%	-0,49	1,06
W9	53%	0,28	33%	0,70	40%	0,61	1,59
W10	41%	1,05	43%	0,09	36%	0,84	1,99
W11	67%	-0,62	8%	2,20	45%	0,32	1,90
W12							-
W13	31%	1,70	35%	0,58	24%	1,54	3,81
W14							-
W15	31%	1,70	32%	0,76	13%	2,17	4,62

W16							-
W17	78%	-1,33	88%	-2,61	58%	-0,43	-4,37
W18							-
W19	96%	-2,49	80%	-2,13	98%	-2,74	-7,36
W20	49%	0,54	42%	0,15	55%	-0,26	0,44
W21	90%	-2,11	12%	1,96	16%	2,00	1,85
W22	63%	-0,37	52%	-0,45	53%	-0,14	-0,95
W23	46%	0,73	26%	1,12	53%	-0,14	1,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Strzelcach Krajeńskich.

2.1.7. Aktywność obywatelska

Aktywność obywatelska mieszkańców polega na ich świadomym i dobrowolnym udziale w życiu publicznym. Szczególne znaczenie mają działania podejmowane na rzecz wspólnoty samorządowej. W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji najczęściej stosuje się następujące wskaźniki aktywności obywatelskiej mieszkańców: liczba organizacji pozarządowych na określoną liczbę ludności oraz frekwencja wyborcza. Ich zaletą jest stosunkowo łatwy dostęp do danych. Jednak stosowanie ww. wskaźników wiąże się z występowaniem pewnych trudności, które ograniczają możliwość wykorzystania ich w określeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Strzelce Krajeńskie.

Do źródeł danych na temat liczby organizacji społecznych należy przede wszystkim KRS oraz bazy danych tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego. Źródła te opierają się na rejestrach organizacji, które nie odzwierciedlają ich aktywności. Niski potencjał organizacyjny organizacji społecznych (brak środków na utrzymywanie struktur administracyjnych) powoduje, że w rejestrach znajdują się organizacje, które nie prowadzą działalności i nie dokonały odpowiednich zgłoszeń i wypisów. Z tych samych powodów niemożliwa jest weryfikacja stanu poszczególnych organizacji przez instytucje prowadzące rejestry. Wyniki analiz przeprowadzonych w oparciu o dane zawierające tego rodzaju nieścisłości wskazywałyby na aktywność obywatelską mieszkańców w sposób pozorny. Z tego powodu nie wzięto ich pod uwagę.

Frekwencja wyborcza jest określana dla okręgów wyborczych, które nie są tożsame z obszarami analitycznymi przyjętymi na potrzeby delimitacji. Dlatego też niemożliwe jest ustalenie frekwencji wyborczej w poszczególnych częściach gminy Strzelce Krajeńskie poddanych obserwacji i określenie miejsc, w których przyjmuje szczególnie negatywne wartości.

2.2. Sfera gospodarcza

Sytuację gospodarczą w poszczególnych częściach gminy Strzelce Krajeńskie określono na podstawie (1) liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców oraz (2) liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą dłużej niż 3 lata na 100 mieszkańców, co jest uznawane za przejaw jej stabilności i trwałości. Wyniki analiz statystycznych przedstawiono w tabeli 8. Największe natężenie niekorzystnej sytuacji zaznaczono kolorem zielonym.

Niekorzystne stany w sferze gospodarczej odnotowano w dwóch jednostkach miejskich (M2, M3) oraz 15 sołectwach (W1, W2, W3, W4, W7, W9, W10, W12, 14, W16, W17, 19, W20, W21, W23). Największe natężenie niekorzystnej sytuacji gospodarczej zaobserwowano w części wiejskiej gminy. Największy kryzys występuje w sołectwie Bobrówko (W3), Sławno (W16), Sidłów (W17), Strzelce Klasztorne (W19) i Wełmin (W20). W wymienionych obszarach wartość niekorzystną przyjęły oba z zastosowanych wskaźników. Najwyższą wartość, świadczącą o występowaniu kryzysu zarówno w zakresie poziomu działalności gospodarczej jak i trwałości oraz stabilności przedsiębiorstw odnotowano w Sławnie.

Tabela 9. Wartości wskaźników w sferze gospodarczej

Nr obszaru	Liczba osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 100 mieszkańców		Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą dłużej niż 3 lata na 100 mieszkańców		
		Wartość znormalizowana		Wartość znormalizowana	Wartość syntetyczna
M1	5,25	-0,46	3,67	-0,27	-0,73
M2	3,71	0,27	2,76	0,23	0,50
M3	2,61	0,80	2,38	0,43	1,23
M4	10,64	-3,02	8,51	-2,92	-5,94
M5	4,67	-0,18	3,55	-0,20	-0,38
M6	5,66	-0,66	3,21	-0,02	-0,67
M7	7,31	-1,44	5,96	-1,52	-2,96
M8	5,18	-0,42	3,78	-0,33	-0,76
M9	8,55	-2,03	6,41	-1,77	-3,80
W1	4,11	0,08	2,83	0,19	0,27
W2	3,86	0,20	3,51	-0,18	0,02
W3	1,80	1,18	1,16	1,10	2,29
W4	2,39	0,91	2,17	0,55	1,46
W5	4,55	-0,12	4,55	-0,75	-0,87
W6	5,92	-0,78	3,95	-0,42	-1,20
W7	2,58	0,81	1,55	0,89	1,71
W8	4,60	-0,15	3,39	-0,12	-0,27
W9	4,11	0,08	3,08	0,05	0,13
W10	2,75	0,73	1,72	0,80	1,53
W11	3,85	0,21	3,85	-0,37	-0,16
W12	2,74	0,74	1,99	0,65	1,39
W13	5,22	-0,44	4,35	-0,64	-1,08
W14	4,13	0,07	2,48	0,38	0,45
W15	8,13	-1,83	6,25	-1,68	-3,51
W16	1,52	1,32	0,51	1,46	2,78
W17	2,14	1,02	1,07	1,15	2,18
W18	4,79	-0,24	4,19	-0,56	-0,80
W19	2,64	0,78	0,75	1,32	2,11
W20	1,62	1,27	1,26	1,05	2,32
W21	2,78	0,72	2,08	0,60	1,32
W22	4,18	0,05	3,90	-0,40	-0,34
W23	3,20	0,52	0,80	1,30	1,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Strzelcach Krajeńskich.

2.3. Sfera środowiskowa

Do diagnozy zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej wykorzystano dane wskazujące na występowanie odpadów stanowiących źródło zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska. Po pierwsze, był to udział budynków mieszkalnych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej wśród wszystkich budynków mieszkalnych. Korzystanie z przydomowych oczyszczalni lub szamb stanowi potencjalne zagrożenie dla środowiska oraz dla ludzi. Błędy w gospodarowaniu oczyszczalniami przyczyniają się niższej ich wydajności i emisji zanieczyszczeń. Błędy konstrukcyjne lub zaniedbania techniczne szamb skutkują wyciekaniem do gruntu niebezpiecznych substancji. Z tych powodów niski dostęp budynków mieszkalnych do kanalizacji uznać można za zagrożenie dla środowiska. Po drugie, obliczono udział budynków mieszkalnych pokrytych eternitem wśród wszystkich budynków mieszkalnych. Wskaźnik ten wykorzystano z uwagi na szkodliwość azbestu zawartego eternicie i jego chorobotwórcze oddziaływanie na ludzi. Wyniki analiz zastosowanych współczynników zestawiono w tabeli 11. Zielonym kolorem oznaczono stany kryzysowe w sferze środowiskowej.

W Gminie Strzelce Krajeńskie największe nasilenie niekorzystnej sytuacji w sferze środowiskowej odnotowano w części wiejskiej, w jednostkach analitycznych W1, W2, W6, W7, W9, W10, W11, W12, W14, W15, W16, W20, W21, W22. Największe natężenie negatywnych zjawisk miało miejsce w sołectwach Lubicz (W10), Pielice (W14) oraz Wielisławice (W22). W wymienionych sołectwach 100% budynków korzysta z innych sposobów odprowadzania ścieków niż kanalizacja. Najwyższy udział budynków pokrytych eternitem odnotowano natomiast w Pielicach.

Tabela 10. Wartości wskaźników zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej

Nr obszaru	Udział budynków mieszkalnych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej wśród wszystkich budynków mieszkalnych		Udział budynków mieszkalnych porytych eternitem wśród wszystkich budynków mieszkalnych		
		Wartość znormalizowana		Wartość znormalizowana	Wartość syntetyczna
M1	22,64	-0,55	0,94	-1,04	-1,59
M2	0,00	-1,04	0,00	-1,15	-2,19
M3	0,00	-1,04	0,00	-1,15	-2,19
M4	0,00	-1,04	1,47	-0,98	-2,03
M5	0,00	-1,04	5,33	-0,55	-1,60
M6	0,00	-1,04	0,00	-1,15	-2,19
M7	0,00	-1,04	0,00	-1,15	-2,19
M8	0,00	-1,04	1,69	-0,96	-2,00
M9	9,07	-0,84	1,37	-1,00	-1,84
W1	3,95	-0,95	23,68	1,49	0,53
W2	100,00	1,14	16,90	0,73	1,87
W3	2,94	-0,98	10,78	0,05	-0,92
W4	0,00	-1,04	15,49	0,58	-0,46
W5	100,00	1,14	0,00	-1,15	-0,01
W6	100,00	1,14	7,03	-0,37	0,78
W7	100,00	1,14	25,00	1,64	2,78
W8	36,19	-0,25	11,43	0,12	-0,13
W9	100,00	1,14	7,92	-0,27	0,87
W10	100,00	1,14	20,00	1,08	2,22
W11	100,00	1,14	5,56	-0,53	0,61
W12	100,00	1,14	16,88	0,73	1,87
W13	50,00	0,05	7,14	-0,35	-0,30
W14	100,00	1,14	28,57	2,03	3,17
W15	100,00	1,14	3,45	-0,76	0,38
W16	100,00	1,14	14,71	0,49	1,63
W17	25,00	-0,50	12,50	0,24	-0,25
W18	8,57	-0,85	17,14	0,76	-0,09
W19	52,08	0,10	2,08	-0,92	-0,82
W20	6,82	-0,89	27,27	1,89	1,00
W21	100,00	1,14	13,33	0,34	1,48
W22	100,00	1,14	22,73	1,38	2,52
W23	9,52	-0,83	9,52	-0,09	-0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Strzelcach Krajeńskich.

2.4. Sfera techniczna

Do określenia stanu sfery technicznej w Gminie Strzelce Krajeńskie zastosowano dwa wskaźniki: Udział lokali socjalnych i komunalnych (1) ogrzewanych indywidualnie (własne piece oraz (2) bez instalacji sanitarnej (łazienki lub wc) wśród wszystkich lokali tego rodzaju. Wyniki przeprowadzonych analiz statystycznych zostały zgromadzone w tabeli 12. Wartości wskaźników negatywnie przekraczających średnią gminną zaznaczono kolorem zielonym.

Niski standard lokali socjalnych i komunalnych występuje zarówno w części miejskiej jak i wiejskiej Gminy. Odnotowano go w następujących jednostkach analitycznych: M3, M5, W1, W3, W4, W6, W7, W8, W9, W10, W11, W12, W13, W15, W16, W17, W20, W22, W23. Najbardziej zdegradowane technicznie lokale komunalne i socjalne znajdują się w obszarze wiejskim, w sołectwach Bronowice (W1), Machary (W11) i Przyłęg (W15). Wartości degradacji w sferze technicznej są tu znaczne. Uzyskany wynik należy jednak rozpatrywać z uwzględnieniem wartości bezwzględnych, to znaczy liczby lokali o niskim standardzie. W obu sołectwach o najwyższej wartości degradacji w sferze technicznej znajduje się po jednym lokalu o niskim standardzie. Dlatego trudno się zgodzić z wnioskiem o koncentracji zjawisk negatywnych w tych sołectwach. Dużo trudniejsza sytuacja ma miejsce w obszarze analitycznym M5, w którym znajduje się 97 lokali socjalnych lub komunalnych, z czego 86 jest ogrzewanych indywidualnie, a 18 jest pozbawionych sanitariatów. W części wiejskiej w sołectwach Bobrówko, Sidłów, Tuczno znajduje się od 15 do 17 lokali socjalnych lub komunalnych i wszystkie są ogrzewane piecami. Spostrzeżenia te uwzględniono podejmując decyzję o delimitacji obszaru rewitalizacji.

Tabela 11. Wskaźniki zjawisk kryzysowych w sferze technicznej

Nr obszaru	Udział lokali socjalnych i komunalnych ogrzewanych indywidualnie (własne piece) wśród lokali komunalnych i socjalnych	Wartość znormalizowana	Udział lokali socjalnych i komunalnych bez instalacji sanitarnej (bez łazienki lub wc) wśród lokali komunalnych i socjalnych	Wartość znormalizowana	Wartość syntetyczna
M1	29,41	-0,91	0,00	-0,41	-1,32
M2	14,29	-1,27	0,00	-0,41	-1,67
M3	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
M4	30,00	-0,89	0,00	-0,41	-1,30
M5	88,66	0,49	18,56	0,29	0,78
M6	12,64	-1,30	1,15	-0,37	-1,67
M7	69,16	0,03	9,35	-0,06	-0,03
M8	63,64	-0,10	0,00	-0,41	-0,51
M9	63,64	-0,10	0,00	-0,41	-0,51
W1	100,00	0,76	100,00	3,35	4,11
W2	0,00	-1,60	0,00	-0,41	-2,01
W3	100,00	0,76	13,33	0,09	0,85
W4	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W5	0,00	-1,60	0,00	-0,41	-2,01
W6	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W7	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W8	100,00	0,76	42,86	1,20	1,96
W9	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W10	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W11	100,00	0,76	100,00	3,35	4,11
W12	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W13	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W14	0,00	-1,60	0,00	-0,41	-2,01
W15	100,00	0,76	57,14	1,74	2,50
W16	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W17	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W18	0,00	-1,60	0,00	-0,41	-2,01
W19	0,00	-1,60	0,00	-0,41	-2,01
W20	100,00	0,76	5,88	-0,19	0,57
W21	0,00	-1,60	0,00	-0,41	-2,01
W22	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35
W23	100,00	0,76	0,00	-0,41	0,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Strzelcach Krajeńskich.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analizując sferę przestrzenno-funkcjonalną skupiono się na dostępie mieszkańców do podstawowych usług. Dlatego zastosowano wskaźniki odnoszące się do potrzeb z zakresu ochrony i profilaktyki zdrowia. Była to (1) liczba placówek opieki zdrowotnej na 100 mieszkańców oraz liczba przychodni na 100 mieszkańców. Wyniki analiz zostały przedstawione w tabeli 13, natomiast komórki oznaczone kolorem zielonym wskazują na występowanie negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Wartości wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej odchylają się negatywnie w trzech miejskich jednostkach analitycznych (M1, M5, M6) oraz niemal wszystkich jednostkach znajdujących się w części wiejskiej gminy; wyjątkiem jest sołectwo Bobrówko. Oznacza to, że prawie wszyscy mieszkańcy obszaru wiejskiego korzystają z opieki zdrowotnej na terenie miasta Strzelce Krajeńskie lub innych. Sytuację tę należy uznać za niekorzystną szczególnie z perspektywy osób defaworyzowanych z powodu niskiego statusu społeczno-ekonomicznego (obciążenie kosztami dojazdu) lub występowania szczególnych potrzeb, np. z powodu niepełnosprawności lub zaawansowanego wieku.

Tabela 12. Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno funkcjonalnej

Nr obszaru	Liczba placówek opieki zdrowotnej na 100 mieszkańców	Wartość znormalizowana	Liczba przychodni na 100 mieszkańców	Wartość znormalizowana	Wartość syntetyczna
M1	0,08	-0,05	0,00	0,35	0,29
M2	0,60	-2,98	0,00	0,35	-2,63
M3	0,23	-0,86	0,00	0,35	-0,51
M4	0,67	-3,36	0,34	-4,69	-8,05
M5	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
M6	0,11	-0,18	0,00	0,35	0,16
M7	0,48	-2,29	0,10	-1,10	-3,38
M8	0,20	-0,70	0,10	-1,15	-1,85
M9	0,00	0,42	0,08	-0,84	-0,42
W1	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W2	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W3	0,00	0,42	0,13	-1,59	-1,17
W4	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W5	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W6	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W7	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W8	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W9	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W10	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W11	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W12	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W13	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W14	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W15	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W16	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W17	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W18	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W19	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W20	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W21	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W22	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76
W23	0,00	0,42	0,00	0,35	0,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Strzelcach Krajeńskich.

3. Obszar zdegradowany

Przeprowadzona i przedstawiona powyżej analiza wskaźnikowa pozwoliła ustalić stan zjawisk we wszystkich sferach życia mieszkańców Gminy Strzelce Kajeńskie oraz rozkład terytorialny sytuacji niekorzystnych. Zestawienie wartości wszystkich wskaźników zawiera tabela 14. Znajduje się w niej wartość sumaryczna zjawisk w sferze społecznej oraz ich średnia, która jest podstawą porównywania zjawisk społecznych w poszczególnych jednostkach analitycznych.⁴ Tabela zawiera także wartości obrazujące niekorzystne stany w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Im wyższe wartości poszczególnych wskaźników, tym większe natężenie zjawisk kryzysowych. Na stan negatywny wskazują wartości dodatnie.

Ustawa o rewitalizacji określa dwa kryteria, które powinny spełniać obszary zdegradowane:

1. za obszar zdegradowany należy uznać tę część gminy, w której występują zjawiska kryzysowe w sferze społecznej oraz
2. w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze społecznej oraz w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej w Gminie Strzelce Krajeńskie występuje w 2 jednostkach analitycznych znajdujących się w mieście: M5 i M6 oraz 10 sołectwach: W3, W7, W10, W11, W13, W14, W15, W18, W20, W23.

Poniżej przedstawiono zakres terytorialny obszaru zdegradowanego w Gminie Strzelce Krajeńskie:

M5	Forteczna-Północna, Forteczna-Zachodnia, Nowa Brama, Okrężna, Północna, Strzelecka, Zachodnia
M6	Adama Mickiewicza, Bolesława Chrobrego, Henryka Sienkiewicza, Katedralna
W3	Bobrówko
W7	Gilów
W10	Lubicz
W11	Machary
W13	Piastowo
W14	Pielice
W15	Przyłęg
W18	Sokólsko
W20	Tuczno, Tuczenko
W23	Żabicko, Śródlesie

---

⁴ Średnia została zastosowana z uwagi na to, że dla 4 jednostek analitycznych niemożliwe było ustalenie wartości wskaźników dotyczących poziomu edukacji (brak uczniów zdających egzamin ósmoklasisty). Mimo tego po obliczeniu średniej możliwe było porównanie stanów zjawisk społecznych w poszczególnych częściach gminy.

Tabela 13. Wartości wskaźników zjawisk kryzysowych

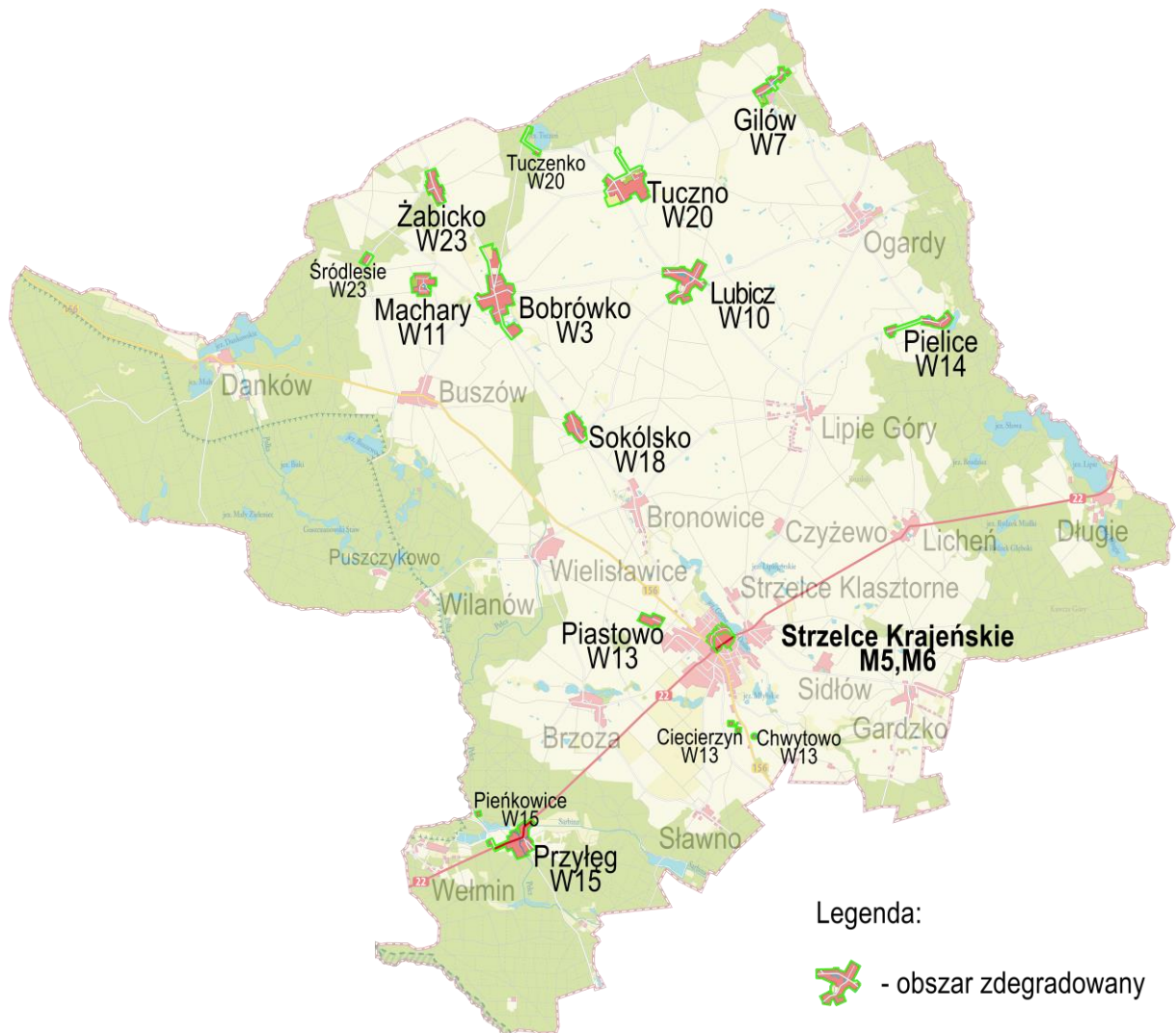
Nr obszaru	Sfera społeczna							Średnia wartości sumarycznej	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera przestrzenna
	Bezrobocie	Ubóstwo	Dostępność	Przestępczość	Kapitał społeczny	Poziom edukacji	Wartość syntetyczna					
M1	-0,49	-2,39	0,27	1,59	-0,32	-1,17	-2,52	-0,42	-0,73	-1,59	-1,32	0,29
M2	-0,52	-0,63	1,47	-0,14	-0,31	-0,19	-0,32	-0,05	0,50	-2,19	-1,67	-2,63
M3	-1,26	-1,63	2,49	-1,17	-0,35	-0,04	-1,97	-0,33	1,23	-2,19	0,35	-0,51
M4	-1,00	1,04	1,23	3,03	-0,36	-0,63	3,31	0,55	-5,94	-2,03	-1,30	-8,05
M5	-0,11	1,24	0,38	3,51	0,22	1,84	7,07	1,18	-0,38	-1,60	0,78	0,76
M6	-0,77	-0,27	0,91	3,90	-0,53	1,07	4,30	0,72	-0,67	-2,19	-1,67	0,16
M7	-0,85	2,13	0,28	0,40	0,17	-0,67	1,46	0,24	-2,96	-2,19	-0,03	-3,38
M8	-0,10	0,93	0,43	0,08	-0,10	-2,22	-0,97	-0,16	-0,76	-2,00	-0,51	-1,85
M9	-1,31	-2,18	-1,09	0,28	-0,34	-3,17	-7,81	-1,30	-3,80	-1,84	-0,51	-0,42
W1	0,86	-0,05	-0,60	-0,93	1,99	-1,92	-0,66	-0,11	0,27	0,53	4,11	0,76
W2	-0,38	-3,17	-0,46	-1,35	-0,69	-1,37	-7,42	-1,24	0,02	1,87	-2,01	0,76
W3	1,20	-0,83	0,58	0,35	-0,31	0,36	1,35	0,22	2,29	-0,92	0,85	-1,17
W4	-0,01	-0,98	0,00	-1,49	-0,04	0,46	-2,06	-0,34	1,46	-0,46	0,35	0,76
W5	0,74	-2,77	-0,46	0,26	-0,69	-0,15	-3,07	-0,51	-0,87	-0,01	-2,01	0,76
W6	-1,32	-1,96	-1,72	-0,65	-0,69	0,29	-6,06	-1,01	-1,20	0,78	0,35	0,76
W7	0,07	8,41	-2,27	-1,70	2,38	1,25	8,14	1,36	1,71	2,78	0,35	0,76
W8	-1,89	0,10	-1,25	1,67	-0,69	1,06	-1,00	-0,17	-0,27	-0,13	1,96	0,76
W9	-0,58	-2,96	-0,25	-1,57	0,07	1,59	-3,70	-0,62	0,13	0,87	0,35	0,76
W10	0,99	5,47	-0,27	-1,70	-0,18	1,99	6,30	1,05	1,53	2,22	0,35	0,76
W11	4,35	-0,01	0,15	2,34	3,13	1,90	11,84	1,97	-0,16	0,61	4,11	0,76
W12	-1,44	-1,62	-0,87	-1,17	-0,32	-	-5,42	-1,08	1,39	1,87	0,35	0,76
W13	3,99	-1,74	-0,29	-0,40	0,60	3,81	5,97	1,00	-1,08	-0,30	0,35	0,76
W14	1,41	1,30	0,16	-1,29	-0,69	-	0,89	0,18	0,45	3,17	-2,01	0,76
W15	1,44	-1,30	-0,83	2,55	-0,69	4,62	5,78	0,96	-3,51	0,38	2,50	0,76

W16	-0,87	-3,18	-0,10	-0,61	-0,69	-	-5,45	-1,09	2,78	1,63	0,35	0,76
W17	0,88	1,24	-1,35	-1,17	1,70	-4,37	-3,06	-0,51	2,18	-0,25	0,35	0,76
W18	0,11	3,85	0,32	-0,11	-0,69	-	3,48	0,70	-0,80	-0,09	-2,01	0,76
W19	-1,75	0,71	0,73	-1,70	-0,69	-7,36	-10,07	-1,68	2,11	-0,82	-2,01	0,76
W20	0,36	2,79	0,14	-1,43	1,19	0,44	3,49	0,58	2,32	1,00	0,57	0,76
W21	-1,27	-2,08	1,62	-1,70	-0,69	1,85	-2,27	-0,38	1,32	1,48	-2,01	0,76
W22	-1,81	-0,31	-0,28	-0,09	-0,69	-0,95	-4,13	-0,69	-0,34	2,52	0,35	0,76
W23	1,33	0,86	0,96	0,42	-0,69	1,71	4,59	0,77	1,82	-0,92	0,35	0,76

 Obszar zdegradowany

Źródło: opracowanie własne.

Poniższa mapa wskazuje rozmieszczenie poszczególnych części obszaru zdegradowanego (rysunek 1):

Rysunek 1. Obszar zdegradowany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Strzelcach Krajeńskich.

4. Obszar rewitalizacji

Zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji za obszar rewitalizacji należy uznać część gminy, która:

- cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej,
- ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego i gmina zamierza prowadzić na jej terenie rewitalizację,
- jest nie większa niż 20% powierzchni gminy,
- jest zamieszkała przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

W Gminie Strzelce Krajeńskie powyższe kryteria spełniają następujące jednostki analityczne: M5 (ulice: Forteczna-Północna, Forteczna-Zachodnia, Nowa Brama, Okrężna, Północna, Strzelecka, Zachodnia), W3 (sołectwo Bobrówko) W7 (sołectwo Gilów) oraz W10 (sołectwo Lubicz), W20 (Tuczno).

Są to części Gminy Strzelce Krajeńskie, które:

1. charakteryzują się stosunkowo wysoką koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej (tabela 15) oraz w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. W jednostkach analitycznych W7, W10 i W20 odnotowano występowanie zjawisk kryzysowych we wszystkich badanych sferach. Część miejska obszaru rewitalizacji (M5) charakteryzuje się szczególnie wysokim natężeniem zjawisk negatywnych w sferze społecznej. Szczegółowa analiza danych wskazuje na występowanie na jej obszarze kumulacji zjawisk kryzysowych także w innych sferach (np. największa liczba zdegradowanych lokali socjalnych i komunalnych). Dodatkowo uwagę zwraca to, że jednostka M5 stanowiła część obszaru rewitalizacji w latach 2016-2023. Jednak w wyniku podejmowanych działań naprawczych nie doszło do wyprowadzenia jej ze stanów kryzysowych. Wskazuje to na trwałość negatywnych zjawisk i przemawia za ponownym objęciem działaniami rewitalizacyjnymi.
Szczególną sytuacją charakteryzuje się sołectwo Bobrówko (W3), w którym zdiagnozowano degradację z uwagi na występowanie niekorzystnych stanów w sferze społecznej, gospodarczej oraz technicznej. Przy czym uwagę zwraca bardzo wysokie natężenie niekorzystnych zjawisk gospodarczych.
2. są istotne z perspektywy planowanych działań rozwojowych gminy. Części wiejskie obszaru rewitalizacji należą do największych sołectw, co zapewnia realizację zasady koncentracji działań rewitalizacyjnych oraz ich skuteczność w wyprowadzaniu obszaru zdegradowanego ze stanów kryzysowych. Daje przede wszystkim szansę na rozwój usług społecznych niedostępnych dla ich mieszkańców, ich włączenie w szerszą społeczność i na pozytywne oddziaływanie na pozostałą część obszaru

zdegradowanego nieobjętą rewitalizacją, szczególnie: leżącą poza granicami miasta. Przykładem jest sołectwo Bobrówko. Jest to największe sołectwo w gminie, które jest umiejscowione centralnie wobec sołectw, które ze względu na małą liczbę mieszkańców nie zostały włączone do obszaru rewitalizacji (np. Machary). Sołectwo to z uwagi na stosunkowo wysoką liczbę mieszkańców ma potencjał, który Gmina Strzelce Krajeńskie zamierza wykorzystać w celach rozwojowych, szczególnie daje szansę na poszerzenie zakresu usług społecznych niedostępnych mieszkańcom obszarów wiejskich i udostępnianie ich mniejszym sołectwom wykazujących występowanie zjawisk kryzysowych. Sołectwo Bobrówko z perspektywy rozwoju Gminy jest jej istotną częścią z uwagi na liczbę mieszkańców oraz centralne położenie względem innych zdegradowanych jednostek analitycznych o charakterze wiejskim. Podobnie przedstawia się znaczenie jednostki analitycznej M5. Gmina zamierza prowadzić na jej obszarze działania kluczowe z perspektywy rozwoju całej społeczności, szczególnie w dziedzinie kapitału społecznego. Istotne znaczenie jednostki analitycznej M5 dla rozwoju Gminy wynika z umiejscowienia na jej terenie centrum aktywności lokalnej, które powstało w trakcie rewitalizacji prowadzonej w latach 2016-2023; z jednej strony centrum organizuje usługi społeczne dla różnych kategorii ludności wymagających wsparcia, np. dla seniorów, co jest ważne z uwagi na koncentrację niekorzystnych zjawisk demograficznych w mieście, z drugiej, infrastrukturalnie i kadrowo ma potencjał rozwojowy, to znaczy możliwe i planowane jest uruchomienie nowych usług dla mieszkańców, w tym dla uczniów z trudnościami w nauce (odpowiedź na wyniki analizy wskaźnikowej). Jednostka analityczna M5 jest ważną częścią Strzelce Krajeńskich z uwagi na jej potencjał rozwojowy i Gmina zamierza prowadzić na jej obszarze działania rewitalizacyjne.

3. łączna powierzchnia wskazanego obszaru nie jest większa niż 20% powierzchni gminy i wynosi 201,8905 ha, to jest 0,6% powierzchni gminy.
4. liczba ludności tak określonego obszaru rewitalizacji nie przekracza 30% liczby ludności gminy, wynosi 2793 osoby, to jest 17,5% ogółu ludności.

Z obszaru rewitalizacji należy wyłączyć następujące części obszaru zdegradowanego:

1. Jednostkę analityczną M6 z uwagi na stosunkowo niską wartość wskaźników zjawisk kryzysowych (tabela 15), szczególnie w sferze gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, ale także społecznej i technicznej;
2. Jednostki analityczne: W13, W14, W15, W18, W23 z uwagi na (1) stosunkowo niskie natężenie zjawisk kryzysowych oraz (2) stosunkowo niską liczbę ludności (tabela 15), sprzyjającą fragmentaryzacji i rozproszeniu obszaru rewitalizacji, uniemożliwiająca koncentrację działań, prowadzące do obniżenia skuteczności planowanej interwencji.
3. Jednostkę analityczną W11 z uwagi na niską (78 osób) liczbę ludności, co potencjalnie sprzyjać może fragmentaryzacji i rozproszeniu obszaru rewitalizacji oraz

uniemożliwieniu koncentracji działań oraz do obniżeniu skuteczności planowanej interwencji.

4. Wieś Tuczenko, która znajduje się w jednostce analitycznej W20 z uwagi na niską liczbę mieszkańców (9 osób) oraz możliwość efektywnego oddziaływania na zjawiska kryzysowe obserwowane na jej terenie poprzez koncentrację działań rewitalizacyjnych we wsi Tuczenko, znajdującej się w niewielkiej odległości. Realizacja działań we wsi Tuczenko, z uwagi na jej wielkość, sprzyjałaby ich rozproszeniu i niskiej efektywności.

Tabela 14. Wartości wskaźników zjawisk kryzysowych w obszarze zdegradowanym

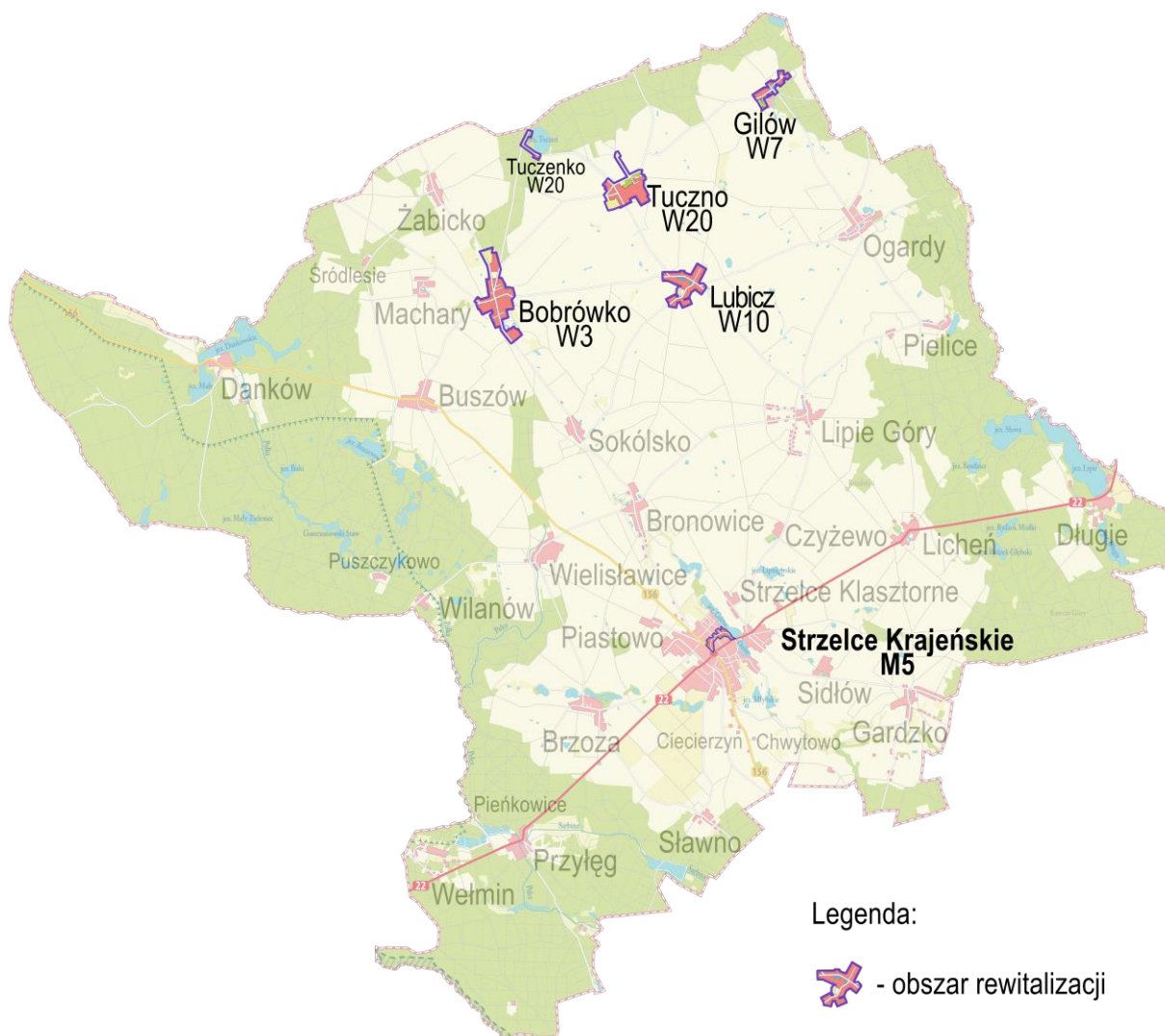
Nr obszaru	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera przestrzenna	Liczba mieszkańców	Powierzchnia
M5	1,18	-0,38	-1,60	0,78	0,76	986	14,758
M6	0,72	-0,67	-2,19	-1,67	0,16	936	7,7893
W3	0,22	2,29	-0,92	0,85	-1,17	776	52,5967
W7	1,36	1,71	2,78	0,35	0,76	194	20,8352
W10	1,05	1,53	2,22	0,35	0,76	291	56,1205
W11	1,97	-0,16	0,61	4,11	0,76	78	17,3823
W13	1,00	-1,08	-0,30	0,35	0,76	115	26,0301
W14	0,18	0,45	3,17	-2,01	0,76	121	12,9907
W15	0,96	-3,51	0,38	2,50	0,76	160	39,2859
W18	0,70	-0,80	-0,09	-2,01	0,76	167	21,6602
W20	0,58	2,32	1,00	0,57	0,76	546*	57,5801*
W23	0,77	1,82	-0,92	0,35	0,76	125	17,8385

 Obszar rewitalizacji

*z wyłączeniem Tuczenka

Źródło: opracowanie własne.

Na poniższej mapie (rysunek 2) został zaznaczony obszar rewitalizacji.

Rysunek 2. Obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Strzelcach Krajeńskich.

Aneks

Spis tabel

Tabela 1. Zasięg, ludność i wielkość obszarów analitycznych.....	6
Tabela 2. Zestawienie wskaźników zjawisk kryzysowych	9
Tabela 3. Wartości wskaźników bezrobocia.....	14
Tabela 4. Wartości wskaźników ubóstwa	16
Tabela 5. Wartości wskaźników dostępności.....	19
Tabela 6. Wartość wskaźników przestępczości.....	21
Tabela 7. Wartość wskaźnika kapitału społecznego	23
Tabela 8. Wartości wskaźników poziomu edukacji	25
Tabela 9. Wartości wskaźników w sferze gospodarczej.....	29
Tabela 10. Wartości wskaźników zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej.....	31
Tabela 11. Wskaźniki zjawisk kryzysowych w sferze technicznej	33
Tabela 12. Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno funkcjonalnej	35
Tabela 13. Wartości wskaźników zjawisk kryzysowych	37
Tabela 14. Wartości wskaźników zjawisk kryzysowych w obszarze zdegradowanym.....	42